

בהובלת המכון הישראלי לדמוקרטיה
והמשרד להגנת הסביבה

הרקע לתהליך

מאיום סביבתי לאיום חברתי-כלכלי-ביטחוני

מומחים שונים מזהירים, כי אי-ההיערכות לשינויי האקלים תגרום למשבר בתחומים הבאים:

1. מחסור במזון

2. מחסור באספקת מים

3. עליית מפלסי האוקיינוסים והצפות של אזורי חוף (בגלל הפשרת הקרחונים בקוטב)

4. מחלות - עלייה בתפוצה של חרקים, וכפועל יוצא מכך שינויים בתפוצה של מחלות.

5. ירידה במגוון המינים של בע"ח – הכחשה של מינים.

הרקע לתהליך

האיום החברתי-כלכלי-ביטחוני

➤ **התייקרות מחירי המזון והמים – מאגרי מים ומזון יהפכו לנכסים אסטרטגיים**
=> תחרות על משאבים => מלחמות ומקרי אלימות.

➤ **פגיעה באוכלוסיות החלשות ועלייה באי-השוויון ובפערים - אוכלוסיות נרחבות**
אחרות יהיו במצוקה, בעוד האוכלוסיות החזקות יסתדרו.

➤ **רדיקליזציה ואנטישמיות – בשל הגירת אוכלוסיות מאזורים פגיעים.**

➤ **מלחמות ומקרי אלימות – תחרות על משאבים עלולה לגרור למלחמות ולהגביר**
את מקרי האלימות.

הרקע לתהליך

ההיבט הישראלי - איום על החוסן של מדינת ישראל

- **תלות במדינות בעלות משאבים אסטרטגיים (מים ומזון) - החקלאות בישראל אינה ערוכה לספק את כל צרכי אזרחיה (ורחוק מכך) => נאלץ לשלם מחיר יקר מאוד כדי לייבא מוצרי חקלאות. יש לבחון את ההעדפה הנוכחית להשקיע בעיקר בתחומי ההיי-טק וכמעט ולא להשקיע בחקלאות ממשית (ייצור מזון).**
- **עלייה בחוב הלאומי של ישראל - התייקרות דרסטית במחירי המזון והמים ישפיעו לרעה על על החוב הלאומי של ישראל.**
- **פגיעה בחשיבותה הגיאופוליטית של ישראל וערעור המצב הביטחוני - הפשרת הקרחונים בקטבים ועליית מפלס המים => פתיחת נתיבי סחר ימי חדשים = < החלשת חשיבותו האסטרטגית של המזה"ת כנתיב סחר - < פגיעה בתמריץ לתמיכה בישראל = < ערעור היציבות במזה"ת ופגיעה בעוצמתה הביטחונית של ישראל.**

פרויקט ישראל 2050 - כלכלה משגשגת בסביבה מקיימת

מטרת הפרויקט

יצירת חזון אסטרטגי ארוך טווח לשנת 2050, המבוסס על היעדים שהציב האו"ם למדינות העולם במסגרת ועידת האקלים בפרז' 2015

תוצרי הפרויקט

- הצגת חזון כלל משקי שיכלול סט מדדים ויעדים ל-2050
- יעדי ביניים לשנים 2030 ו-2040
- מפת דרכים וצעדים נדרשים לשם הגעה ליעד
- החלטת ממשלה + שילוב בתכניות העבודה הממשלתיות

קבוצות עבודה ותחומים

Bottom up

- תחבורה – בהובלת משרד התחבורה
- אנרגיה – בהובלת משרד האנרגיה
- ערים ומבנים – בהובלת מנהל התכנון
- תעשייה ופסולת – בהובלת משרד הכלכלה

Top to Bottom

- מאקרו + מידול מס פחמן – בהובלת המכון (פרופ' נתן זוסמן + ד"ר רוסלנה פלטיניק)
 - העין החברתית – בהובלת המכון (דפנה אבירם-ניצן)
- בכל קבוצה חברים נציגים של משרדי הממשלה הרלוונטיים, נציגי מגזר עסקי, ארגוני חברה אזרחית, נציגי מגזרים רלבנטיים וגורמים פרטיים. חברי הצוותים נפגשים אחת למספר שבועות לדיון על יעדים ומדדים לגיבוש חזון תחומי. התהליך מלווה ע"י מערכת שיתוף ציבור אינטראקטיבית שמפעילה חברת תובנות.

הצצה ראשונית לחזון המתגבש

תחבורה

- פיתוח מערכת תחבורתית מקיימת, יעילה, מאוזנת מהירה ותדירה הינה הכרחית במדינת ישראל, הדלה במשאבי קרקע ובעלת קצב גידול אוכלוסייה הגבוה בעולם המפותח.
- מערכת כזו, תכלול מעבר להנעה חלופית – רכבים בעלי רמת פליטת פחמן מאופסת מצינור הפליטה של הרכב, ובפרט רכבים המונעים בחשמל ותחליפי דלקים.
- תכנון מערכת התחבורה ישולב עם התכנון העירוני באופן שיאפשר שיפור הקישוריות בין אמצעי תחבורה מקיימים, צמצום בשימוש בכלי רכב בכלל ובכלי רכב פרטיים בפרט, והנגשת אזורים מרוחקים לאוכלוסייה על ידי הפחתת זמן הנסיעה "מדלת-לדלת".
- מעבר לתחבורה מאוזנת המתבססת יותר על תחבורה מקיימת מהווה מנוף לצמיחה כלכלית וחברתית של המשק, העלאת הפריון, הפחתת הגודש וחסכון בזמן, צמצום פערים חברתיים על ידי הגברת הנגישות לאוכלוסיות חלשות, הגדלת הפנאי על ידי קיצור זמני נסיעה ועוד

הצצה ראשונית לחזון המתגבש

ערים ומבנים

- סביבה עירונית דלת זיהום, תוך בנייה בציפוף אופטימאלי ושימוש יעיל בקרקע לצורך שמירה על השטחים הפתוחים, אשר תפחית לא רק את השפעות הסביבתיות של העיר אלא גם תחזק את עמידותה בפני שינויים אקלימיים.
- הסביבה העירונית תאפשר רצף שטחים ירוקים ומרחבים ציבוריים נעימים ותוססים שיעודדו הליכתיות, יפחיתו את הצורך בשימוש בכלי רכב ויצמצמו את תופעת איי החום העירוניים.
- העיר תהווה מרחב קהילתי, אשר יאפשר יצירת פלטפורמות של כלכלה שיתופית ובכך יקדמו את צמצום השימוש במשאבים.
- כלל המבנים, החדשים והקיימים, יעמדו בתקני בנייה ירוקה, אשר יאפשרו חיסכון באנרגיה ובמים והוצאות הכרוכות בכך עבור משקי הבית, כאשר האנרגיה הנצרכת בעיר תיוצר בסביבה העירונית באמצעות אנרגיה מתחדשת על מבנים ותשתיות.

הצצה ראשונית לחזון המתגבש

תעשייה ופסולת

- קידום תעשייה דלת פחמן וזיהום אוויר, תחרותית מול העולם, חדשנית ובעלת פרויקט גבוה.
- מטרות אלו יושגו באמצעות מעבר לכלכלה מעגלית אשר תאפשר ייעול מרבי בשימוש במשאבים בכלל ומשאבי אנרגיה בפרט, תוך שימוש באנרגיות מתחדשות.
- כלל הפסולת המיוצרת – התעשייתית והמעורבת – תחזור לשימוש באמצעות מחזור או שימוש חוזר ברכיביה, והשימוש בחומרי הגלם החדשים יפחת למינימום האפשרי.

אנרגיה

- החזון, אשר נמצא בשלבי גיבוש, יכוון למעבר לאנרגיה ממקורות מתחדשים וייצור חשמל מקומי בתוך המרחב הבנוי, תוך שמירה על הביטחון האנרגטי של מדינת ישראל.

הצצה ראשונית לדוח ההשפעות החברתיות

- נדרשת בחינת עומק של ההשלכות על החוסן הכלכלי-ביטחוני של מדינת ישראל.
- נדרשת בחינה מחודשת של היחס לענפי החקלאות והתפלת המים .
- סנכרון עם תכניות ממשלה אחרות (החלטת ממשלה 922, שבאה להסדיר את פעילות הממשלה לפיתוח כלכלי באוכלוסיית המיעוטים בשנים 2016-2020)
- סנכרון עם רשויות מקומיות, בדגש על החלשות.
- הטמעת תכנית חינוכית מקיפה בתחום הקיימות.
- יש לבחון חלופות להקלת הנטל בשל המעבר לבנייה ירוקה ולמעבר לרכבים חשמליים (הטבות מס, תמריצים כספיים)
- יש להעמיד מערך הכשרות מקצועיות לתחומים הבאים: הרכב החשמלי, אנשי מקצועי בתחומי התעשייה המתקדמת , הקלינטק והמיחזור וכן לאנשי מקצוע בתחומי האנרגיה הירוקה שמתפתחים (אנרגיה סולארית, אנרגיית רוח וכו').

אבני דרך

שלב ראשון – גיבוש חזון כלל משקי

פברואר-מרץ 2019: **רתימת** השותפים לתהליך.

מרץ 2019: **מפגש התנעה** של הפרויקט במכון, בהשתתפות ראשי הקבוצות ו- 100 נציגי מגזר עסקי/שלישי/ממשלה.

אפריל – ספטמבר 2019: **גיבוש החזון והיעדים התחומיים (Bottom up) + דו"ח מאקרו (Top to bottom)**.

2 יוני 2019: **מפגש נציגי חברה אזרחית** – רתימתם למהלך וקבלת פידבק.

17 יוני 2019: **כנס להצגה וסנכרון** בין כלל הצוותים התחומיים ודו"ח המאקרו, בהשתתפות המנכ"לים.

יוני – נובמבר 2019: **גיבוש חזון כלל משקי** ודוח ההשפעות על חברה אזרחית ואיכות החיים.

תחילת דצמבר 2019: **ועידת האקלים הבינ"ל** במדריד.

17 דצמבר 2019: **כנס אלי הורביץ** – טיוטת **החלטת ממשלה**, אישור החזון והיעדים בממשלה **והתנעת "מפת דרכים"**

אבני דרך

שלב שני - התנעת מהלך של מפת הדרכים:

ינואר- יוני 2020: **טיוב** יעדי מאקרו וחיבור ליעדים התחומיים (בעקבות הדיון בכנס).

עד ספטמבר 2020: **גיבוש "מפת דרכים"** אופרטיבית ותוכנית עבודה משרדית, אבני דרך ליישום התכנית

דצמבר 2020: **כנס אלי הורביץ** – מושב להצגת מפת הדרכים, צעדי מדיניות ואבני הדרך ליישום.

ינואר 2021: **השלמת דוח חברתי** - הטמעת המלצות נציגי מגזר אזרחי במסמך הסופי.

פברואר 2021: **יום האקלים בכנסת** - להעלאת המודעות ויצירת מחויבות בקרב גורמי הממשל והמחוקקים.

מרץ 2021: **השלמת חוק אקלים** – עיגון החזון והיעדים וקביעת מנגנון עדכון חמש שנתי לתכנית היישום.

נובמבר 2021: **ועידת האקלים הבינ"ל בסקוטלנד** – הצגת התכנית הממשלתית לעמידה ביעדי ההפחתה לטווח בינוני וארוך ע"י נציגי המדינה.

תודה על ההקשבה